

NATURA 2000-GEBIED: 071 LOEVESTEIN, POMPVELD EN KORNSCHE BOEZEM
VERSLAG VELDBEZOEK DD. 22 MEI 2018

Aanwezig namens Provincie:
 Aanwezig namens Terreinbeheerder:

Overige aanwezigen:
 Datum bezoek:

22 mei 2018

Doel

Het jaarlijkse veldbezoek is in het kader van de PAS uitgevoerd om de vinger aan de pols te houden m.b.t. zichtbare ontwikkelingen. Centraal staat daarbij de vraag of er ontwikkelingen zijn die afwijken van datgene waar in de Gebiedsanalyse vanuit is gegaan. Als voorbereiding op het veldbezoek is de Gebiedsanalyse bestudeerd en is de beheerder bevraagd m.b.t. eerder waargenomen signalen uit het veld. De Gebiedsanalyse voor dit gebied geeft aan dat voor de PAS relevante verzuringsgevoelige habitattypen (H6510A Glanshaverhooiland, H6120 Stroomdalgrasland en H91E0C Vochtige alluviale bossen – beekbegeleidend bos) alleen voorkomen in deelgebied Loevestein. Het veldbezoek is daarom beperkt tot dit deelgebied.

Bevindingen

Op onderstaande habitattypenkaart zijn de bezochte locaties genummerd.

Glanshaverhooilanden (H6510A)

Het habitattype Glanshaverhooiland (H6510A) komt voor in het oosten van het Natura 2000-gebied (**locatie A**). De begrenzing is anders dan op de habitattypenkaart in dit verslag is weergegeven. De habitattypenkaart uit dit verslag komt overeen met de kaart zoals die is opgenomen in de PAS gebiedsanalyse 071 Loevestein, Pompveld en Kornsche Boezem. Een deel van het Glanshaverhooiland is verloren gegaan door de uitvoering van het Ruimte voor de Rivier project Munnikenland. Dit gedeelte is gecompenseerd door realisatie van Glanshaverhooiland richting het oosten (**locatie B**). De habitattypenkaart zal worden geactualiseerd na de uitvoering van de volgende vegetatiekartering in 2019 of 2020. De maatregelen in de PAS gebiedsanalyse gaan uit van de situatie na uitvoering van het Ruimte voor de Rivier project.

Zowel het oude als nieuwe deel van het Glanshaverhooiland worden verschaald door middel van 2 of 3 keer per jaar integraal maaien (**M2 hooilandbeheer**). De vegetatie heeft een open structuur en de ontwikkeling ziet er goed uit. In de eerste helft van mei is het hooiland voor het eerst gemaaid. Het is van belang de eerste maaibeurt vroeg uit te voeren, op het moment dat de hoogproductieve grassen in bloei staan, om daarmee kruiden te bevoordelen ten opzichte van deze grassen. Ook is het van belang voor verdere verschraling van de bodem. Voorafgaand aan elke maaibeurt wordt het gebied gecontroleerd op het voorkomen van broedvogels. Indien er broedvogels aanwezig zijn, wordt daar in het maaibeheer rekening mee gehouden. Afgelopen jaren waren er weinig broedvogels aanwezig en alleen algemene soorten. Naarmate de verschraling wordt voortgezet, zal het aandeel gras afnemen en de vegetatie opener worden. Daarmee wordt het leefgebied steeds geschikter voor onder andere kwartelkoning. Naar verwachting zal de bodem over 3 tot 5 jaar voldoende schraal zijn om over te gaan naar één of twee keer maaien per jaar. De (eerste) maaibeurt verschuift dan naar achteren (half juni tot begin juli) en er kunnen meer gedeelten worden overgeslagen, zodat meer kan worden ingespeeld op insecten en broedvogels. Er worden momenteel bij het maaien geen faunastroken gespaard ten behoeve van het integrale verschrallingsbeheer. Onder de rasters en daar buiten (zie foto) blijft wel vegetatie staan waar een aantal soorten broedvogels zich kan vestigen. Dit oppervlak is wel relatief klein. Staatsbosbeheer overweegt om in het vervolg bij de eerste maaibeurt een strook aan de rand (ca. 3 meter breed) te laten staan op die delen waar het de ontwikkeling/verschraling van het hooiland niet belemmert. De te sparen delen zullen per jaar bepaald worden.

Huidige strook die wordt gespaard met maaien.

Stroomdalgraslanden (H6120)

Op de oeverwal langs de Waal is op twee locaties Stroomdalgrasland (H6120) op de habitattypenkaart aangegeven. De meest westelijk gelegen locatie hiervan is vorig jaar bezocht tijdens het veldbezoek. Dit jaar is het oostelijke deel bezocht (**locatie C**). De vegetatie ontwikkelt zich op deze locatie goed met onder andere kruisdistel en brede ereprijs (zie foto). Met het hoog water van afgelopen jaar is veel zand afgezet op een aantal delen van de oeverwal. Dit is gunstig voor de ontwikkeling van het habitattype Stroomdalgrasland. Er zijn potenties voor de uitbreiding van het habitattype. Aan de andere kant is op delen van de oeverwal ook sprake van toenemende verruiging met onder andere brandnetel. Dit heeft enerzijds te maken met stikstofdepositie, anderzijds met het begrazingsbeheer, waardoor de vegetatie vaak niet kort de winter in gaat. Dit is niet optimaal voor behoud en ontwikkeling van het habitattype stroomdalgrasland. Door Staatsbosbeheer [redacted] is afgelopen jaar voor het rivierengebied verkend waar de potenties het hoogst zijn voor de vegetatie om zich te ontwikkelen tot habitattype Stroomdalgrasland. Op en

nabij de oeverwal zijn hier in Loevestein goede mogelijkheden voor. De bedoeling is om op korte termijn te starten met het uitvoeren van aanvullend maaibeheer op de kansrijke plekken voor behoud en ontwikkeling van stroomdalgrasland (PAS-maatregel M3: aanvullend maaibeheer). Ook drukbegrazing is een mogelijke aanvullende maatregel. Drukbegrazing lijkt gunstig, maar moet dan wel op de lange termijn worden volgehouden. Anders is het effect van korte duur: op termijn ontstaat dan toch verruiging als gevolg van de reguliere extensieve begrazing. Een belangrijk knelpunt voor uitvoering van het aanvullend maaibeheer (M3) en eventueel drukbegrazing, is dat er onduidelijkheid is ontstaan over wie (Staatsbosbeheer of Rijkswaterstaat) verantwoordelijk is voor het beheer van de oeverwal. De provincie Gelderland pakt dit op. Het is van belang dat hierin op korte termijn duidelijkheid komt om op tijd de aanvullende beheermaatregelen (M3) te kunnen nemen. Gezien het grote oppervlak aan potentieel stroomdalgrasland in Loevestein (terwijl maar kleine stukken kwalificeren en delen verruigen), is het belangrijk om in Loevestein op korte termijn met voorziene aanvullende beheermaatregelen te kunnen starten. Het is van belang dat voorafgaand aan de uitvoering van de maatregelen, de nulsituatie van de vegetatie in kaart wordt gebracht. De SNL-vegetatiekartering staat in principe gepland voor 2020, naar voren halen kan wenselijk zijn indien de maatregelen daar aanleiding toe geven. Daarna is monitoring van belang om de effecten van het beheer vast te leggen (PAS-maatregel M4: monitoring vegetatieontwikkeling).

Brede ereprijs in het habitatype Stroomdalgrasland, een typische plantensoort voor dat habitatype.

Vochtige alluviale bossen (H91E0C)

Op **locaties D, E en F** in de Boezem van Brakel is het bos op de habitattypenkaart aangegeven als habitatype Vochtige alluviale bossen (H91E0C). Voor dit habitatype is in het kader van het recente aanvullende aanwijzingsbesluit ('veegbesluit') nu ook een instandhoudingsdoelstelling geformuleerd. Eventuele knelpunten en maatregelen moeten bij de actualisatie van de Gebiedsanalyse worden uitgewerkt. Voor locaties D en F zijn geen bijzonderheden waargenomen. **Locatie D** is bezocht en bestaat uit een vochtig elzenbos. Voor **locatie F** lijkt hetzelfde te gelden, maar dit bosje is op een afstand bekeken. **Locatie E** kwalificeert mogelijk niet als habitatype. Het betreft een smalle strook open bos en struweel op een talud aan de rand van een 'wiel' dat recent is vrijgezet. Het bestaat voornamelijk uit populier en wilg met stuiken en een ruige ondergroei. De volgende vegetatiekartering moet uitwijzen om welk(e) vegetatietype(n) het gaat, en of de habitattypenkaart hier aangepast dient te worden.

Conclusies 2018

De habitattypen in het Natura 2000-gebied laten een beeld zien dat overeenkomt met de gebiedsanalyse. De habitattypenkaart dient voor het Glanshaverhooiland (H6510A) en mogelijk ook voor het Vochtig alluviaal bos (H91E0C) geactualiseerd te worden. De actualisatie zal worden uitgevoerd na de uitvoering van de volgende vegetatiekartering in 2019 of 2020. Voor het bos op locatie E dient de volgende vegetatiekartering uit te wijzen om welk vegetatietype het gaat. Het bos kwalificeert mogelijk niet als habitatype Vochtig alluviaal bos.

De bevindingen van het veldbezoek zijn verder:

- Staatsbosbeheer overweegt om in het vervolg bij de eerste maaibeurt van het habitattype Glanshaverhooiland (H6510A) een strook aan de rand (ca. 3 meter breed) te laten staan, mits de ontwikkeling/ verschaling van het hooiland niet belemmert.
- Het is wenselijk om te starten met aanvullende beheermaatregelen voor het behoud en de ontwikkeling van het stroomdalgrasland. Uitgegaan wordt van aanvullend maaien (M3) en eventueel drukbegrazing. Knelpunt is nu de gerezen onduidelijkheid over wie (Staatsbosbeheer of Rijkswaterstaat) verantwoordelijk is voor het beheer van de oeverwal. Als dit niet op korte termijn duidelijk wordt, kunnen aanvullende beheermaatregelen (M3) niet op tijd worden uitgevoerd. De provincie pakt dit op.
- Het is van belang dat voorafgaand aan maatregelen, de nulsituatie van de vegetatie in kaart wordt gebracht. De SNL-vegetatiekartering staat in principe gepland voor 2020, naar voren halen is wenselijk indien de maatregelen en/of experimenten daar aanleiding toe geven.
- Daarna is monitoring van belang om de effecten van het beheer vast te leggen (PAS-maatregel M4: monitoring vegetatieontwikkeling).
- Bij de actualisatie van de Gebiedsanalyse moet aandacht wordt besteed aan eventuele knelpunten en maatregelen voor habitattype Vochtige alluviale bossen (H91E0C), waarvoor als gevolg van het 'veegbesluit' nu een instandhoudingsdoel van toepassing is.

Bevindingen uit verslag 2017 en stand van zaken n.a.v. veldbezoek 2018

- 2017: Op termijn dient er door de provincie te worden nagegaan of het areaal Glanshaverhooiland zich voldoende ontwikkelt.
2018: De provincie zal na uitvoering van een vegetatiekartering (2019 of 2020) een nieuwe habitattypenkaart opstellen.
- 2017: De verschillende typen monitoring (PAS-procesmonitoring, SNL en aanvullend vanuit de PAS) dienen goed op elkaar te worden afgestemd.
2018: Nog steeds van toepassing. Een nulmeting van de vegetatiesamenstelling is van belang voorafgaand aan het uitvoeren van maatregelen en/of beheerexperimenten. Indien nodig dient de SNL-vegetatiekartering die in 2020 gepland staat, naar voren te worden gehaald.
- 2017: SBB verkent dit jaar de mogelijkheden voor aanvullend beheer op de oeverwal langs de Waal om de ontwikkeling tot stroomdalgrasland te stimuleren en daarmee uitbreiding van het habitattype te bewerkstelligen. Waarnemingen tijdens het veldbezoek duiden op de aanwezigheid van goede potenties voor de ontwikkeling van dit habitattype.
2018: Is verkend door Staatsbosbeheer [redacted]. De volgende stap is het inzetten van deze maatregelen (aanvullend maaien M3, mogelijk drukbegrazing) om de ontwikkeling te stimuleren. Knelpunt is nu de gerezen onduidelijkheid over wie hier verantwoordelijk is voor het beheer: Staatsbosbeheer of Rijkswaterstaat. Provincie Gelderland neemt het initiatief om deze onduidelijk op korte termijn weg te nemen.

Dit verslag is vastgesteld door:

Handtekening

(datum)

24 sep 2018

Staatsbosbeheer

Handtekening

28-9-2018

(datum)

Provincie Gelderland